

Utbildningsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Utbildningsnämnden

Datum:
2022-05-19

Diarienummer:
UBN-2022-03177

Handläggare:
Erik Ojala

Extra studietid och lovskola inom grundskolan

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden beslutar

1. **att** extra studietid ska erbjudas i årskurserna f-3 enligt samma modell som enligt skollagen ska erbjudas årskurs 4-9, samt
2. **att** beslutet gäller under förutsättning att finansiering ges i kommunfullmäktiges beslut om Mål och budget från och med 2023.

Ärendet

I nämndens verksamhetsplan för 2022 ges förvaltningen två uppdrag kopplat till utökad studietid inom grundskolan. Det ena uppdraget är 6.13 om att undersöka förutsättningarna för att införa en läxhjälpsgaranti i grundskolan. Det andra är uppdraget 6.14 om att undersöka förutsättningarna för att anordna lovskola i tidigare årskurser. Utbildningsförvaltningen har valt att redovisa dessa två uppdrag i ett ärende eftersom både läxhjälp och lovskola innebär olika sätt att erbjuda elever extra studietid.

Beredning

Ärendet har beretts i utbildningsförvaltningen. Förslaget har inga konsekvenser sett ur jämställdhets- eller näringslivsperspektivet.

Konsekvenser för barn/elever

Förslaget ger alla elever i den kommunalt drivna grundskolan tillgång till extra studietid för stöd med läxor eller annat skolarbete och därigenom ta igen, befästa eller fördjupa sina ämneskunskaper.

Föredragning

Om en elev befaras inte uppnå kunskapskraven ska eleven i första hand ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det är viktigt att fastställa att lovskola eller extra studietid inte ersätter det stöd som elever har rätt till inom den ordinarie skoldagen. Ett erbjudande om extra tid kan vara ett värdefullt komplement, inte minst för elever som har sämre studieförutsättningar i sin hemmiljö.

Från och med höstterminen 2022 träder ny lagstiftning i kraft som dels ger elever i årskurs 9 utökad rätt till lovskola, dels ger alla elever i årskurs 4-9 rätt till extra studietid med två timmar per vecka.

I bilagd utredning redovisas hur grundskolorna idag arbetar med lovskola och läxhjälp och en jämförelse görs mellan att erbjuda extra tid som lovskola eller som tid i anslutning till den vanliga skoldagen. Förvaltningen föreslår att det i första hand möjliggörs för rektor vid alla skolor att erbjuda extra studietid med två timmar per vecka i åk F-3 utifrån samma modell som enligt skollagen ska erbjudas i åk 4-9.

Extra studietid ger skolorna möjlighet att tidigt stärka det kompensatoriska arbetet och bättre stötta både elever som är i behov av extra tid för grundläggande färdigheter och elever som önskar nå ännu längre i sin kunskapsutveckling. Den extra studietiden är frivillig och ersätter inte det särskilda stödet som elever har rätt till inom ramen för ordinarie undervisning, men lärare kan arbeta för att riktat motivera elever att delta. Det finns anledning att anta att möjligheten att befästa och repetera moment som utförts i den ordinarie undervisningen blir ett bra bidrag till den ökade målpuppfyllelsen.

Ekonomiska konsekvenser

Det är svårt att bedöma hur många elever som kommer att välja att delta i den extra studietiden. I regeringens proposition inför den nya lagstiftningen görs ett antagande om 20 procent av eleverna. Den lagstadgade verksamheten i åk 4-9 beräknas kosta 12,7 mnkr. Lagändringen medför ett ökat statsbidrag som tillfaller kommunen centralt, inte riktat till utbildningsnämnden. Statsbidraget beräknas inte heller täcka de faktiska kostnaderna.

Att erbjuda extra studietid också i åk f-3 beräknas medföra en ytterligare kostnad på 9,8 mnkr. Det långsiktiga finansieringsbehovet är alltså totalt 22,5 mnkr. Utbildningsförvaltningen bedömer inte att det är möjligt att finansiera detta inom befintlig budgetram.

Den beräknade kostnaden inbegriper också ersättning till fristående huvudmän.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 19 maj 2022
- Bilaga, utredning om extra studietid och lovskola

Utbildningsförvaltningen

Susana Olsson Casas
Utbildningsdirektör

Utbildningsförvaltningen

2022-05-18

UBN-2022-03177

Handläggare:

Erik Ojala, Stefan Jakobsson

Extra studietid och lovskola inom grundskolan

Uppdrag

I nämndens verksamhetsplan för 2022 ges förvaltningen två uppdrag kopplat till utökad studietid inom grundskolan. Det ena uppdraget är 6.13 om att undersöka förutsättningarna för att införa en läxhjälpsgaranti i grundskolan. Det andra är uppdraget 6.14 om att undersöka förutsättningarna för att anordna lovskola i tidigare årskurser.

Utbildningsförvaltningen har valt att redovisa dessa två uppdrag i ett ärende eftersom både läxhjälp och lovskola innebär olika sätt att erbjuda elever extra studietid.

Undervisningstid och måluppfyllelse

Om en elev befaras inte uppnå kunskapskraven ska eleven i första hand ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Om detta inte är tillräckligt ska elevens behov utredas, ett åtgärdsprogram upprättas och eleven ges särskilt stöd. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat anges i skollagen.

Det är viktigt att fastställa att lovskola eller extra studietid inte ersätter det stöd som elever har rätt till inom den ordinarie skoldagen. Ett erbjudande om extra tid kan vara ett värdefullt komplement, inte minst för elever som har sämre studieförutsättningar i sin hemmiljö.

Det finns inte så mycket forskningsunderlag om hur mer tid påverkar elevers kunskapsutveckling. En av de utredningar som ligger till grund för förslaget om extra studietid har titeln *"The long-term effects of long terms: Compulsory schooling reforms in Sweden"*. Utredningen visar att även om undervisningstid i ung ålder kan förbättra barns kognitiva utveckling och främja elevens kunskapsutveckling, behöver det betonas att det inte är helt entydigt att mer tid i sig påverkar elevers kunskapsutveckling. Det är skolans förmåga att möta varje enskild elevs behov i undervisningen och kompensera för olikheter i elevers förutsättningar och kvaliteten av mötet mellan elev och lärare som är avgörande för hur elever lyckas. Se också utredningen [Kampen om tiden – mer tid till lärande SOU 2021:30 \(regeringen.se\)](#)

Lovskola

Nuvarande organisering

Lovskola är undervisning inom grundskolan som anordnas under lov under en termin eller utanför terminstid. Undervisningen är inte obligatorisk för eleverna.

Bestämmelser om lovskola finns i skollagen 10 kap.

Sedan 2017 är huvudmän skyldiga att erbjuda 50 timmar per läsår i årskurs 8 och 9. Huvudmän måste erbjuda lovskola till två kategorier av elever:

1. Elever som avslutat grundskolans åk 8 och som riskerar att i åk 9 inte bli behöriga till ett nationellt yrkesprogram i gymnasieskolan.
2. Elever som avslutat grundskolans åk 9 men som inte blivit behöriga till ett nationellt yrkesprogram i gymnasieskolan.

Den lagreglerade lovskolan genomförs på sommarlovet och kommer sommaren 2022 vara förlagd till Vaksalaskolan och Nannaskolan.

Vad gäller lovskola utöver den lagstadgade på sommaren är det variation mellan skolor, från de som erbjuder lovskola på sport- och påsklov i alla betygssättande årskurser till de som endast erbjuder den obligatoriska lovskolan under sommaren. En skola erbjuder lovskola för elever i lägre årskurser än åk 6.

Från och med läsåret 2022–23 utökas den lagsreglerade lovskolan med 25 timmar för elever i årskurs 9 som riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Denna tid ska förläggas på lov under läsåret, alltså inte på sommarlovet.

Lovskola i lägre åldrar

En styrka med att erbjuda lovskola är att det ger möjlighet till intensivträning. Om en elev exempelvis deltar 4 h/ dag på lov kommer detta sannolikt i förlängningen bidra till en högre måluppfyllelse.

Samtidigt finns flera nackdelar med att genomföra en sådan lösning generellt.

- Det bedöms som svårare att motivera eleverna att gå i skolan under loven. Elever som har svårt att nå måluppfyllelse i skolan behöver ofta paus under det ordinarie skolarbetet och kommer sannolikt behöva återhämta sig under loven.
- Det är svårare att hitta kvalificerade lärare för undervisning på lov.
- För att få bra effekt på lovskolan behöver undervisande lärare känna till var eleverna befinner sig vilket kan innebära svårigheter när skolans ordinarie lärare inte används.
- Det blir svårare att ordna skjuts för de elever som normalt åker skolskjuts. Vissa skolor har särskilt anordnade skolbussar som inte går på loven.
- En lösning med lovskola kommer påverka skolornas ekonomi genom en högre personalkostnad då det medför övertidsersättning alternativt ytterligare rekrytering.

Extra studietid, läxhjälp

Nuvarande organisation

De flesta skolor organiserar någon form av läxhjälp i mellan- och högstadiet någon gång/vecka. Läxhjälpen genomförs i de flesta fall av skolans egna lärare eller i vissa fall pensionerade lärare. I lågstadiet erbjuds läxläsning på ett mindre antal skolor.

Inför läsåret 2022–23 träder ny lagstiftning i kraft som innebär att alla elever i årskurs 4–9 ska erbjudas minst två timmars extra studietid per vecka för att få hjälp med läxor eller annat skolarbete.

I huvudsak ska undervisningen genomföras av legitimerade lärare men även andra personalgrupper ska utifrån lämplighet kunna medverka.

Enligt propositionen (Prop. 2021/22:111) bör den extra studietiden inte vara begränsad till endast hjälp med läxor. Under studietiden bör elever även kunna få stöd med annat skolarbete och därigenom ta igen, befästa eller fördjupa sina ämneskunskaper. Verksamheten kan också ge eleverna tillfälle att utveckla och använda olika inlärningsstrategier samt planera, genomföra och utvärdera sitt eget lärande.

Läxhjälp i lägre åldrar

Det finns flera fördelar med att erbjuda extra studietid i anslutning till ordinarie skoldag.

- Det ger möjlighet att träna direkt och kontinuerligt istället för att invänta loven.
- Den extra studietiden ges i anslutning till den ordinarie undervisningen då eleven redan är i skolan.
- Extra studietid kan förläggas på antingen morgon eller eftermiddag.
- Den tjänstefördelning som görs vid varje skola kan användas för att bygga in den extra studietiden i skolans ordinarie verksamhet istället för att anlita andra lärare för just detta uppdrag.
- Ju yngre eleverna är desto viktigare är det med relationerna mellan elev och lärare. Lärarna känner också till eleverna och kommer kunna anpassa materialet till eleven på ett bättre sätt.

Också vid denna lösning behöver frågan om skolskjuts lösas, kanske genom viss justering av tidtabellen.

Förslag

Utifrån de svårigheter som redovisas ovan föreslås i dagsläget inte någon generell satsning på lovskola i de lägre årskurserna.

Förvaltningen föreslår att det i första hand möjliggörs för rektor vid alla skolor att erbjuda extra studietid med 2h/v i åk F-3 utifrån samma modell som enligt skollagen ska erbjudas i åk 4–9.

Den extra studietiden ska vara tillgänglig oavsett om eleven har en plats i fritidshemmet eller inte och behöver därför tydliggöras som en egen verksamhet.

En sådan lösning ger skolorna möjlighet att tidigt stärka det kompensatoriska arbetet och bättre stötta både elever som är i behov av extra tid för grundläggande färdigheter

och elever som önskar nå ännu längre i sin kunskapsutveckling. Den extra studietiden är frivillig och ersätter inte det särskilda stödet som elever har rätt till inom ramen för ordinarie undervisning, men lärare kan arbeta för att riktat motivera elever att delta. Det finns anledning att anta att möjligheten att befästa och repetera moment som utförts i den ordinarie undervisningen blir ett bra bidrag till den ökade måluppfyllelsen.

Kostnader

Det är svårt att bedöma hur många elever som kommer att välja att delta i den extra studietiden. I regeringens proposition inför den nya lagstiftningen görs ett antagande om 20 procent av eleverna. Den lagstadgade verksamheten i åk 4–9 beräknas kosta 12,7 mnkr. Lagändringen medför ett ökat statsbidrag som tillfaller kommunen centralt, inte riktat till utbildningsnämnden. Statsbidraget beräknas inte heller täcka de faktiska kostnaderna.

Att erbjuda extra studietid också i åk f-3 beräknas medföra en ytterligare kostnad på 9,8 mnkr. Det långsiktiga finansieringsbehovet är alltså totalt 22,5 mnkr. Den beräknade kostnaden inbegriper också ersättning till fristående huvudmän.